

Tartu Ülikool
Narva kolledž
Jaan Tõnissoni Postimehe fond

**TALLINNA GÜMNASISTIDE VÄÄRTUSED,
HOIAKUD JA SOTSIALISEERUMINE
EESTIKEELSELE ÕPPELE ÜLEMINEKUL**

Uuringu raport

Narva 2025

TALLINNA GÜMNASISTIDE VÄÄRTUSED, HOIAKUD JA SOTSIALISEERUMINE EESTIKEELSELE ÕPPELE ÜLEMINEKUL. Uuringu raport

Tartu Ülikooli Narva kolledž, 2025

Läbi viidud Jaan Tõnissoni Postimehe fondi Noor-Eesti teadusgranti „Noorte eestivenelaste väärtused ja identiteet“ raames, granti hoidja noorteuuringute kaasprofessor Andu Rämmer

<https://postimehefond.ee/noor-eesti-teadusgrant>

Autorid

Jelena Rootamm-Valter, knd., uuringu kavandamine, intervjuerimine, analüüs

Angelina Missuro, venekeelsete intervjuude automaatsete transkriptsioonide toimetamine

Vladlen Pokrova, venekeelsete intervjuude automaatsete transkriptsioonide toimetamine

Angelika Sture, üliõpilane, eestikeelsete automaatsete transkriptsioonide toimetamine

ISBN 978-9985-4-1479-8 (pdf)

Kontakt

Andu Rämmer andu.rammer@ut.ee

Jelena Rootamm-Valter Jelena.rootamm-valter@ut.ee

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1 Noorte haridusvaldkonna väärtused ja hoiakud	6
2 Noorte hoiakud eestikeelse hariduse suhtes	10
3 Noorte sotsialiseerumine ja raskuste ületamine.....	12
KASUTATUD ALLIKAD	17
LISA 1 Uuringu tutvustus Tallinna gümnaasiumidele	18
LISA 2 Kutse uuringus osalemiseks	20
LISA 3 Gümnasistide fookusgrupi intervjuu küsimused eesti ja vene keeles	21
LISA 4 Õppejuhi või eestikeelse aineõpetaja ekspertintervjuu küsimused	23

SISSEJUHATUS

Uuring „Tallinna gümnaasistide väärtused, hoiakud ja sotsialiseerumine eestikeelsele õppele üleminekul“ viidi läbi Tõnissoni Postimehe fondi Noor-Eesti teadusgrandi „Noorte eestivenelaste väärtused ja identiteet“ raames.

Seni on kolledži noorsoouurijatel olnud fookuses peamiselt Ida-Virumaa noorte käekäik, rõhuasetusega vene keelt kodukeelena kõnelevatel noortel. Uuringute tulemusena avaldasime viimati artikli Narva noorte identiteedist ja väärtustest (Rämmer jt, 2024)

Seekord hõlmasime uuringuga sama sihtrühma Tallinna linna noori, gümnaasiste. Uuringu eesmärk on välja selgitada:

- millised väärtused ja hoiakud on vene kodukeelega ning osaliselt vene keeles õppivatel noortel hariduse ja eestikeelse hariduse suhtes,
- kuidas toimub nende sotsialiseerumine,
- milliseid raskusi neil sotsialiseerumisel tekib,
- milline on kooli roll õpilase sotsialiseerumisel,
- kuidas kool omalt poolt ja kooliväline tegevus saaksid noori õppimisel ja sotsialiseerumisel paremini toetada.

Andmed koguti kuue Tallinna gümnaasiumi 11. klasside õpilaste fookusgrupi intervjuu ning gümnaasiumiastme õppejuhi või eestikeelse aineõpetaja ekspertintervjuu vormis. Gümnaasiumid valiti koostöös Tallinna linna haridusametiga: kaks gümnaasiumi Lasnamäe linnaosast (LG1, LG2), sest seal asub haridusameti esindaja sõnul osalise venekeelse õppega gümnaasiume suhteliselt rohkem, ning üks gümnaasium igast teisest linnaosast: Kesklinn (KL), Põhja-Tallinn (PT), Mustamäe (MG) ja Haabersti (HG)¹. Uuringus osalenud gümnaasiumid valiti Tallinna haridusameti esitatud loetelust (lisa 1, uuringu lühitutvustus).

Huvitav on märkida, et Tallinna linna veebilehelt (Tallinn, 2025) ega Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaasist ei õnnestunud leida täpset koolide loetelu, kus toimub üleminek eestikeelsele haridusele, sh koole, kus gümnaasiumi astmes viiakse õpet eesti ja vene keeles läbi proportsioonis 60/40. Kõigi koolide õppekeeleks on nende dokumentides märgitud eesti keel. Seetõttu oligi vaja küsida täpset loetelu linna haridusametilt. Näiteks tehisarvu (Microsoft, 2025) toob välja ainult viis sellist kooli (vt lisa 1), ometi esitati haridusameti poolt 15 kooli sisaldavat loetelu.

Koolide osavõtu uuringus otsustas kooli juhtkond. Juhtkonnale saadeti uuringus osalemise kutse (lisa 2) ning uuringu lühitutvustus (lisa 1). Kutsed saadeti esialgu ühele gümnaasiumile igast linnaosast, Lasnamäe linnaosast kahele. Kui kooli juhtkond poleks kooli uuringus osalemisega nõus, oleks kutse saadetud linnaosa järgmisele koolile, jne. Ent uuringus osalema nõustusid kõik koolid, kuhu esmalt kutsed saadeti. Koolide nime raportis ei avaldata osalejate konfidentsiaalsuse tagamiseks.

Fookusgrupi intervjuus palusime osalema 11. klassi õpilasi, kolm noormeest ja kolm neidu. Grupid komplekteeris kool, kes palus osalema jutukaid vabatahtlikke. Jäi mulje, et osaleda soovisid pigem heade õpitulemustega ja sotsiaalselt aktiivsed noored. Lastevanemate nõusoleku saamine oli samuti kooli korraldada nende õpilaste puhul, kes ei olnud veel kaheksakeistkümneaastased. Õpilaste ja

---

¹ Mõne tsitaadi juures puudub intervjuueeritava kood ja/või kooli tähis. Seda on tehtud allikakaitse eesmärgil.

lapsevanemate nõusolekut kontrolliti suuliselt üle iga intervjuu alguses. Intervjuudest tehti helisalvestised. Intervjuud olid konfidentsiaalsed: õpilaste käest ei küsitud nende nimesid ning, nagu eespool mainitud, raportis ei nimetata ka uuringus osalenud koole, vaid linnaosa, kus kool asub. Kontekstis esinevad äratundmist võimaldavad detailid eemaldati. Õpilastele pakuti intervjuu keelt valida: kas eesti või vene keel. Kõik grupid valisid vene keele. Intervjuud kestsid umbes 45 minutit. Iga osaleja sai tänutäheks väikese kingituse –šokolaaditahvli TÜ Narva kolledži sümboolikaga. Intervjuud viidi läbi ajavahemikus 11.-27. märts 2025. Intervjuude küsimused on esitatud lisa 3.

Ekspertintervjuud õppejuhtide või eestikeelsete ainete õpetajatega toimusid vahetult pärast fookusgrupi intervjuusid, neist kaks paarisintervjuude vormis (õppejuht ja aineõpetaja). Intervjuude läbiviimise keele valisid õpetajad: kolm intervjuud toimus vene, kolm eesti keeles, sh üks intervjuu toimus eesti keele kandjaga. Intervjuud õpetajatega kestsid umbes 20-30 minutit. Intervjuu küsimused on esitatud lisa 4.

Audiosalvestised transkribeeriti automaatselt: venekeelsed rakendusega Trint (Trint Limited, 2025), eestikeelsed rakendusega tekstiks.ee (Olev & Alumäe, 2022). Automaatse transkriptsiooni toimetamine tehti käsitsi. Informantide vastused süstematiseeriti käsitsi uurimisküsimuste lõikes (lisa 5, esitatud eraldi failina). Andmed analüüsiti horisontaalse temaatilise kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil, kasutades ka vertikaalse analüüsi elemente (Kalmus jt, 2015). Saadud tulemused esitatakse raportis uurimisküsimuste lõikes.

1 Noorte haridusvaldkonna väärtused ja hoiakud

Selle uuringu vene kodukeelega ja osaliselt vene keeles õppivate noorte sihtrühma kuulusid gümnaasiumide 11. klassi õpilased, ning pole üllatav, et valdav osa neist väärtustab gümnaasiumis õppimist kui vajalikku eeldust edasiõppimiseks, üht sammu järgneval haridus- ja tööteekonnal. Toetudes noorte vastustele ning tekkinud aruteludele, võib välja tuua mitu üksikasjalikumat mõttesuunda.

Kõigepealt võib täheldada, et suurele osale intervjueeritustest on omane suhteliselt kitsas ja väga konkreetne arusaama gümnaasiumiõppele järgnevast haridusteedest. Gümnaasiumis õpitakse selleks, et „**astuda sisse ülikooli**“. See tundub olevat eesmärk omaette ning valdav osa noortest kas ei kõnelenud muudest gümnaasiumis õppimise eesmärkidest ja sellest, mis ülikoolis õppimine endaga kaasa toob või mõnest pikemast plaanist.

Gümnaasium on hea ettevalmistus selleks, et minna ülikoolidesse ja saada kõrgharidust. Ja ma läksin gümnaasiumi, sest minu eesmärk on astuda sisse ülikooli ning saada kõrghariduse. PT3²

Osa gümnaasistidest nimetas, et haridus on vajalik, et saada **kas huvipakkuvat ja „tõsist“ tööd**, mille eest saab **väärikat töötasu, kõrge tasuga töökohti**.

Sellest, mis juhtub pärast ülikooli sisseastumist, kõnelevad vaid üksikud. Sellised noored on juba saavutanud väljapaistvaid tulemusi kas mingil konkreetsel spordialal, nt noorte vanusegrupis Euroopas, või on neil varasemalt tekkinud huvi mingi aine või teadusvaldkonna vastu ning praeguseks on nad saavutanud väga häid tulemusi üle-eestilistel ja rahvusvahelistel aineolümpiaadidel.

Haridust ülikoolis peetakse „kõrgeks“ laiemas mõttes, ent mõistetakse, et selle saamine vajab suurt tööd ja panustamist. Vähetasustatavat tööd kiirema iseseisva sissetuleku nimel nimetatakse „*kergemaks teeks*“:

Paljud valivad sellised vähetasustatud erialad, ent et kiiremini saada kätte selle tasu... Nad valivad nii-öelda kergema tee... ... [Gümnaasiumis õpivad] inimesed, kes tahavad tegeleda mingisuguste tõsisemate asjadega, saada kõrgesti tasustatavat kutse ja kõrge hariduse MG5³

Sõna „karjäär“ mainiti vaid paaril korral. Jäi silma, et ainete hulgas, mida eesti keeles õpitakse, nimetati karjääriõpetust vaid ühes koolis (MG): kui seda mõnes teises koolis isegi õpetatakse, ei tulnud see kursus õpilastele igatahes meelde.

Väiksem osa vastanutest rõhutas gümnaasiumi õppimise eesmärgina **isiklikku arengut**. Seda rõhutasid valdavalt sellised õpilased, kes on juba otsustanud, millistele erialadele ja millistesse ülikoolidesse nad hakkavad kandideerima. Järgmises tsitaadis toob noor välja ka **laiema hariduse**

---

² Гимназия является хорошей подготовкой для того, чтобы пойти в университеты и получать высшее образование. И я пошел в гимназию, потому что у меня цель поступить в университет и получить высшее образование. PT3

³ Многие выбирают такие профессии низкооплачиваемые, но чтобы быстрее получить такую плату. ... Они выбирают, скажем так, более легкий путь. ... [В гимназии учатся] люди, которые хотят заниматься какими-то серьезными вещами, высокооплачиваемую профессию получить и высокое образование. MG5

tähenduse – enesemääratluse maailmas üleüldse ning ka pikemas perspektiivis. See on ainus informant, kes sellise hariduse tähenduse välja toob.

Gümnaasium annab baasi või, nii-öelda, vundamendi, enese edukaks ülesehitamiseks meie maailmas ja tulevikus. PT1⁴

Samuti nimetati, et gümnaasiumis õppimine **laiendab teadmisi valikute kohta, mis on noorel olemas, et oma haridus- ja eluteed jätkata, avardab pilti enda huvide, eluliste valikute ja arenguvõimaluste kohta.** Siis saab noor valida enamate võimaluste vahel. Seda ütlesid õpilased, kes ei olnud veel otsustanud, mida nad pärast gümnaasiumi teha soovivad. Järgmises tsitaadis räägib noor lisaks ka **eneseteostusest**, mis on vastustes samuti üsna erandlik.

Koguda uusi teadmisi selleks, et mõista ennast, mõista tegevusvaldkonda, mis sind huvitab, ja tulevikus teostada end just selles tegevusvaldkonnas, mille sa valisid gümnaasiumis õppides. PT2⁵

Üksikud õpilased põhjendavad gümnaasiumis hoolega (hästi) õppimise, ehk gümnaasiumihariduse vajadust sooviga **laieneva silmaringi abil õppida paremini tundma oma eeldusi, kalduvusi ja huve.** Sellist teadlikku suhtumist ja läbi mõeldud põhjendust, nagu toodud allpool, oli vaid vähestel:

Hinded ei ole inimese teadmiste tegelikud näitajad, nad sümboliseerivad seda, kui hästi sa õppisid pähe koolimaterjali. Ja kuna kool annab meile võimaluse mõista, milises valdkonnas sul on parem arened ja millistes ainetes sa oled tõeliselt hea, on vaja püüda laiendada oma silmaringi kuni sa tõesti mõistad, millele tuleb panna kõige suuremat rõhku. PT6⁶

Mitmed intervjuueeritud ütlesid, et õpivad gümnaasiumis siiski eelkõige neid **aineid, mis pakuvad enim huvi, eriti arvestades plaani asuda õppima ülikooli mingis kindlas valdkonnas.**

... Õppida hästi nendes ainetes, mis on mulle vajalikud sisseastumiseks, aga teisele ainetele ma eriti tähelepanu ei pööra. MG3⁷

Gümnaasiumis õpitud peab mõne vastanu arvates olema ka **praktiline väljund**, ehk on vajalik ka õpitu rakendamise oskus.

Pole vaja konkreetset materjali pähe tuupida, on tarvis sellesse süveneda ning osata seda kasutada. PT5⁸

---

⁴ Гимназия дает базу или, так сказать, фундамент для успешного построения себя, в нашем мире, и в будущем. PT1

⁵ Набрать новые знания для того, чтобы понять себя, понять сферу деятельности, которая тебе интересно, и в будущем состояться именно в той сфере деятельности, которую ты выбрал по ходу обучения в гимназии. PT2

⁶ Оценки не являются реальным показателем знаний человека, в любом случае они символизируют то, насколько хорошо ты вызубрил школьный материал. И так как школа нам дает возможность понять, в какой сфере тебе дальше лучше развиваться и в каких предметах ты действительно хорош, нужно пробовать расширять свой кругозор до тех пор, пока ты действительно не поймешь, на что тебе нужно делать наиболее большой уклон. PT6

⁷ ... Учиться хорошо по тем предметам, которые мне нужны для поступления, а на остальные я особого внимания не обращаю. MG3

⁸ Не нужно зубрить материал конкретный, надо вникать в него, понимать и уметь его использовать. PT5

Osa noori võtab **gümnaasiumis õppimist kui proovikivi**: kui saab gümnaasiumis hästi hakkama, läheb edasi õppima ülikooli, kui mitte, siis suundub õppima kutset. Mõned õpilased möönavad, et gümnaasiumis tuleb õppida vastavalt oma võimetele ega pole mõtet end õppimisega „ära tappa“.

Nad näevad **gümnaasiumiaastaid kui täiskasvanuks saamise, küpsemise aega**, ning tundub, et nad ei ole enda jaoks veel sõnastanud mingeid tulevikuplaane, nagu oleks gümnaasium **lapsepõlve pikendus: ei pea veel vastu võtma olulisi elulisi otsuseid, need lükatakse edasi**.

Mõned noored toovad välja, et gümnaasiumis õppimine on **oluline nende vanematele**: lapsed peavad olema „targad“:

Vanematele meeldib väga, kui nende lapsed on „targad“, ja nad saavad neid gümnaasiumi. HG5⁹

Eriti oluliseks peavad õpilaste sõnul vanemad gümnaasiumihariduse saamist tüdrukutel. Sellest kõneles neiu, kes kavatses pärast gümnaasiumi lõpetamist õppida edasi iluteenuste osutamist ning eelistaks ülikoolile kutseõpet.

Edasiõppimise plaane on mitmesuguseid, **erialade valikus** on tehnika- ja insenerialad, meditsiin ja geneetika, keemia, arhitektuur ja kunst, pedagoogika, teenindus, logistika, juura, sisekaitse. Ei nimetatud ehituse, ühiskonnateaduse, ajaloo ja filosoofia, füüsika ja astronoomia, kosmose ning tehiasu ja infotehnoloogia valdkonda.

Noored, kes on juba kindlalt otsustanud pärast gümnaasiumi lõpetamist ülikoolis edasi õppida ning on valinud ka eriala, peavad üldiselt oluliseks **õppida hästi**. See ei pruugi aga alati tähendada kõrgete hinnete saamist, sest osa noortest peab vajalikuks õppida hästi vaid neid aineid, mis on olulised sisseastumiseks just nende valitud erialal. Lõputunnistuse kõrge keskmine hinne on eriti oluline noortele, kes soovivad minna edasi õppima **sellistesse välismaa ülikoolidesse, kus on sisseastumisel oluline lõputunnistuse keskmine hinne**. Samas on õpilaste sõnutsi välismaa ülikooli, kus sisseastumiseks on vaja omada vaid dokumenti gümnaasiumi lõpetamise ainete ja nende hinnete kohta ning, sinna sisseastumist silmas pidades, pole heade eksamihinnete nimel vaja pingutada.

Suur hulk välismaa ülikooli vaatab mitte eksamitulemusi, vaid üldiseid hindeid kvaliteedi eest. MG2¹⁰

Välismaa ülikoolidesse plaanitakse õppima minna ka seepärast, et enda hinnangul ei saada ülikoolis eesti keeles õppimisega hakkama. See tuli välja ka Ida-Virumaa gümnaasistide uuringus, mis viidi 2024. aastal läbi Tartu Ülikooli turundus- ja kommunikatsiooniteenistuse tellimusel (Rootamm jt, 2024). Eelistatakse õppida inglise keeles, ent Eestis on inglise keeles õppimine tasuline ja kallid.

Välismaal inglise keeles õppimine on odavam kui Eestis. MG2¹¹

Osa noortest näeb oma haridustee jätkamist ka kutseõppe asutustes. Oluline on märkida, et informandid kasutavad kutsehariduskeskuse kohta venekeelset sõna „колледж“, samas kui Eestis nimetatakse kolledžiteks ülikoolide struktuuri kuuluvaid allasutusi, mis pakuvad bakalaureuse- ja magistritaseme õpet. See näitab Venemaa inforuumi mõjusid: seal nimetatakse kolledžiteks kutseõppe

---

⁹ Родители очень любят, когда их дети „умные“, и отправляют их в гимназию. HG5

¹⁰ Большое количество университетов за границей смотрят не на результаты экзаменов, а на общие оценки за качество. MG2

¹¹ За границей это дешевле, чем в Эстонии учиться на английском. MG2

asutusi. Võimalik, et õpilased arvavad, et ka Eesti kolledžid pakuvad vaid kutseõpet? See võib olla tõenäoline, eriti arvestades karjääriõppe puudumist gümnaasiumide õppekavadest.

Eesti kutseõppekeskusi nimetatakse ka tehnikumideks. Nõukogude aja haridussüsteemis olid tehnikumid rakenduskõrgharidust pakuvad õppeasutused. Et meie praegusi kutseõppkeskusi nendega võrdsustatakse, ei anna tunnistust nende positiivsest imagost, vaid iseloomustab pigem õpilaste inforuumi: mitmed arusaamad kuuluvad enam kui 30 aasta tagusesse reaalsusse:

Gümnaasium on väga hea viis oma edasise hariduse jätkamiseks, sest teadmised, mida sa tehnikumist saad, ei sobi eriti ülikooli jaoks. PT6¹²

Kahe viimase tähelepanekuga võiks arvestada gümnaasiumi karjääriõppe kursustel, ülikoolide ja kolledžite edendus- ja reklaamitegevustes.

Kokkuvõttes tuleb öelda, et hoiakud haridusse ja selle väärtustamine, mõjutavad ka suhtumist eestikeelsesesse õppesse ning konkreetseid õpingute jätkamise plaane.

---

¹² Гимназия это очень хороший способ продолжить свое дальнейшее обучение, потому что знания, которые ты получишь при техникуме, не совсем подходят для университета. PT6

2 Noorte hoiakud eestikeelse hariduse suhtes

Noorte hoiakud eestikeelse hariduse suhtes sõltuvad suurel määral sellest, kas noor näeb oma tulevast haridusteed Eestis või välismaal. Eestikeelsesse haridusse suhtumine, hoiakud ja hinnangud ning ka otsus, kas jätkata haridusteed Eestis või mujal, sõltub mitmetest teguritest.

Neid, kes soovivad kindlalt astuda sisse Eesti ülikoolidesse, mõjutab mõnikord **perekondlik traditsioon**: Eesti ülikoolides on õppinud nende vanemad. Samuti mõjutab otsust jätkata haridusteed Eestis – kas ülikoolis või rakenduskõrgkoolis – **vanemate õdede-vendade positiivsed õppimise kogemused nendes koolides**. Neilt oodatakse toetust õppekorralduse mõistmisel ja õppima õppimisel. Samuti on oluline noore 60/40 õppimise kogemus oma koolis.

Väga keeruline on üle minna vene keelelt eesti keelele just õppimise seisukohalt. Seepärast kannatab õppeedukus, kannatab, tuleb välja, ka psüühika. Ja momendis oli see tõesti väga keeruline. Ja lõpus istusin ja mõtlesin: ja kas ma just selliste hinnetega saan ikka kindlasti astuda sisse sinna, kuhu ma tahan, või mitte? HG¹³

Esitatud tsitaadist on näha, et eest keeles õppimise kogemus mõjutab ka otsust: kas jääda õppima Eestisse või õppida mujal. Pakub huvi, et mõned intervjueeritavad plaanivad oma tulevikuõpinguid välismaal seetõttu, et **peavad ebapiisavaks oma eesti keele oskuse Eesti kõrgkoolis õppimiseks**.

Samuti kahtlevad mõned õpilased, **kas gümnaasiumis eesti keeles õpitud ainetes saadud teadmised on piisavad (hinded) Eesti ülikooli sisseastumiseks**.

Kui on kindlalt otsustatud õpinguid Eestis jätkata, siis on positiivne ka suhtumine senisesse eestikeelsesse õppesse. Näiteks:

See aitab edasistes õpingutes, ja see, et praegu nad teevad üha rohkem aineid eesti keeles, see on, vastupidi, meile veel parem. See aitab meid, et edaspidi meil ei tekiks raskusi vähemalt baasmõistete ja teadmistega. LG¹⁴

Mitte alati ei tule hästi õppimine välja. See tähendab, on piisavalt raske end joonel hoida, sundida end õppima. Ja ma arvan, et see aitab väga Eestis edasise õppimise seisukohalt. LG¹⁵

Arvatakse, et eesti keeles õppimisega saadakse hakkama. Positiivset hoiakut eesti keeles õppimisele toetab see, kui eesti keelt räägib emakeelena üks perekonna liikmetest. Selliste perede motiveerivat mõju eesti keeles õppimisele märgivad ka õpetajad.

---

¹³ Очень сложно как-то перейти с русского на эстонский именно в плане обучения. Поэтому страдает успеваемость, страдает, получается, тоже психика. И в моменте это было, правда, очень сложно. И в конце я сидел и думал: а вот с такими оценками я точно поступлю туда, куда я хочу, или нет? HG

¹⁴ Это поможет для учебы в дальнейшем, и что сейчас они делают все больше предметов на эстонском языке, наоборот, нам это еще лучше. Нам помогает это, чтобы далее не возникало сложностей, как минимум, с базовыми определениями и знаниями. LG³

¹⁵ Учиться хорошо не всегда получается. То есть это достаточно сложно держать себя в руках, заставлять учиться. И я считаю, что это очень помогает для учебы в Эстонии в дальнейшем. LG³

Mul ei teki probleeme eesti keelega. Mu kasuisa on eestlane, ja eesti keel on mul nagu teine [igapäevane] keel. PT3¹⁶

Ent ka mõned noored, kes näevad oma edasisi õpinguid välismaal, hindavad eestikeelse õppe kogemust positiivselt – kui võimalust saada kogemust ja oskusi õppimiseks võõrkeeles, sh teistes riikides.

Gümnaasium valmistab meid ette edasiseks eluks, eriti sisseastumiseks ülikooli, õppimiseks võõrkeeles. PT4¹⁷

Ühes intervjuus selgus huvitav asjaolu: **võõristav ei olnud niivõrd eesti keeles õppimine, kuivõrd eestikeelse õppega kaasas käiv õppimise viis, mis eeldas õpilase aktiivset osavõttu õppeprotsessis.**

Olin harjunud täiesti teistsuguse õppimisformaadiga. Varem me isegi vene keele tunnis istusime, joonistasime midagi omaette, või lihtsalt kuulasime loengut, ja kõik, ja tegime märkmeid. Nüüd on meil taris endal midagi teha. KL1¹⁸

Varem eestikeelses koolis töötanud intervjuueeritud õpetajate sõnul üllatasid neid **lüngad, mille nad avastasid gümnaasistide eesti keele oskuses**. Ühe eesti keele õpetaja sõnutsi sai siiski ühe aastaga, ehk 10. klassi jooksul, sellised lüngad sihikindla töö abil väga suures osas kõrvaldada, ehkki seda tuli teha 10. klassis tegelikult ette nähtud õppe arvelt. Mitmed intervjuueeritud õpetajate ja õppejuhtide arvates pärsib eestikeelse õppe edukat edenemist eesti keeles õppimise motivatsioon, mille põhiliseks kujundajaks on nende arvates kodud. Nende kogemustele toetudes võib öelda, et **kõige paremini on eesti keeles õppima motiveeritud need õpilased, kelle kodus räägitakse teiste keelte kõrval ka eesti keeles.**

---

¹⁶ У меня не возникает проблем с эстонским. У меня отчим эстонец, и эстонский для меня как второй [повседневный] язык. PT3

¹⁷ Гимназия готовит нас к дальнейшей жизни, в особенности поступлению в университет, обучению на иностранном языке. PT4

¹⁸ Привыкла совершенно к другому формату обучения. Раньше мы просто даже на русском сидели, рисовали что-то там себе, или просто слушали лекцию, и все, и записывали. Сейчас нам надо что-то делать самим. KL1

3 Noorte sotsialiseerumine ja raskuste ületamine

Õpilaste vastustest intervjuu küsimustele selgub, et peaaegu kõik tulevad toime igapäevaste eluliselt vajalike toimingutega: tulevad hästi toime eesti keeles toimuvates koolitundides, saavad hakkama teeninduses ning suhtlemisel ametnikega erinevates, ka keerulistes olukordades. Õpilased tunnevad ennast nendes olukordades üsna kindlalt. Üsna iseloomulikuks võib pidada järgmist väljütlemist:

Ma saan hästi aru, mida räägivad eesti keeles õpetajad ja mida mulle seltskonnas öeldakse. Ja samuti ma oskan ennast väljendada, mõnikord oma sõnadega. HG¹⁹

Ka intervjuudest õpetajatega selgub, et mõned, eriti need, kelle jaoks eesti keel ei ole emakeeleks, näevad eesti keeles õpetamisega kaasneva sotsialiseerumise peamist suunda oma õpilastele teenuste kasutamise õpetamises.

Toetudes õpilaste intervjuuerimisel saadud andmetele võib üsna kindlalt väita, et **sotsialiseerumise keskpunktiks on kool - gümnaasium, kus noored praegu õpivad**. Vaid üksikud noored suutsid meenutada mõnda õppetegevusega mitte seotud sündmust või üritust (kontserti, näitust, teatrietendust, väljasõitu vm), kus nad viimastel kuudel osalesid ning mis polnud kas läbi viidud koolis või kooli poolt korraldatud (lisa 3, intervjuu küsimused 12-14).

Huvitav, et mõned noored **seostavad gümnaasiumis saadud hindeid sotsiaalse staatuse ja tööturu väljavaadetega**, nimetavad, et halvad hinded lõputunnistusel toovad häbi. See tundub väga naiivne, ent toob välja sotsialiseerimise üht täiesti olemas olevat tahku.

[Kandideerid] tööle, - lõputunnistus, sul on seal ainult kolmed. Algul küsitakse, miks sa üldse gümnaasiumis [õppisid]. Ja siis juba hakkab häbi. HG⁵²⁰

Sotsialiseerumisel on oluline korrapärane sporditegevus, kus suheldakse treenerite ning treeningu- ja meeskonnakaaslastega. Korrapäraselt teevad sporti vaid üksikud intervjueeritud – need, kes on tegelikult juba professionaalsed sportlased. Nad peavad seda enda jaoks väga oluliseks ning kinnitavad, et sport aitab kaasa ka edu saavutamisele õppimises.

Intervjuudest selgus, et põhikooli järel loobusid õige mitmed intervjueeritud nii spordiharrastustest kui ka harrastusharidusest, sest õppimine gümnaasiumis ei jäta selleks enam aega.

Aga ma... võtsin natukeseks ajaks vaheaja kõigis huviklubides. Nii saan pärast kooli rahulikult spordisaali minna, varem käisin kunstikoolis, kaheksa aastat, nüüd on väike vaheaeg eksami eel. HG²¹

---

¹⁹ Я хорошо понимаю, что говорят учителя и что мне говорят в обществе на эстонском языке. И также я могу хорошо объясняться, возможно иногда своими словами. HG

²⁰ [Поступаешь] на работу, - аттестат, у тебя там одни тройки. Предварительно тебя спрашивают, зачем ты вообще в гимназии [учился]. И тогда уже будет стыдно. HG⁵

²¹ Но я ... сделал небольшой перерыв во всяких клубах по интересам. Но так я могу спокойно после школы пойти в зал, или раньше я ходил в художку [художественную школу], восемь лет, и сейчас небольшой перерыв перед экзаменом. HG

Mul on samuti peamine fookus õppimisel, aga ma püüan endiselt tantsimas käia. HG²²

Ma harrastan joonistamist, käisin pool aastat maastikudisaini õppimas, aga kooli pärast tuli maha jätta. PT6²³

Siit selgub, et **sotsialiseerimise võimalused on mitmetel õpilastel pärast põhikooli lõpetamist ning gümnaasiumis õppides ahenenud**. Nad täheldavad, et eesti keeles õppimine võtab väga palju aega ning muuks korrapäraseks tegevusteks seda enam ei jätku. Ühe aine õppimist eesti keeles kirjeldab üks intervjueeritavatest järgmiselt.

Oletame, kui meil toimub tund, kus me kõige rohkem eesti keeles räägime, kirjutame ja loeme, ma igal juhul tõlgin. Ma ei loe eesti keeles, ma tõlgin õpiku vene keelde, loen vene keeles, siis kirjutun vene keeles vastuse, siis laen selle tõlkimise rakendusse ja nii vastan küsimustele. MG²⁴

Mõned intervjueeritud nimetasid, et ühiskonnas eesti keeles hakkama saamisele on väga oluliselt kaasa aidanud **töötamine, kui töö tuleb rääkida kolleegide või klientidega eesti keeles**. Seda ütlesid kõik õpilased, kes õpingute kõrvalt töötavad.

[Tööl] kolleegidega ei ole eriti keeruline vestlust ülal pidada... Seepärast tulen toime. PT²⁵

Oluline on eraldi välja tuua, et mõnes intervjuus paistab välja, et **suhtlemist eesti keeles võetakse kui sundolukorda, paratamatust, mida väljendab sõna „приходится“**. Eriti hästi paistab see silma järgmises tsitaadis.

*Tegelen spordiga professionaalselt. Trennides on kõik eesti keeles. Seepärast **tuleb [olen sunnitud]** iga päev, nagu olen sunnitud... see on juba nagu harjumus, et tuled, suhtled, eestlaste hulgas on juba sõpru. Lisaks töö eestlaste kollektiiv ja kliendid on peamiselt ainult eestlased. **Tuleb suhelda**. MG¹²⁶*

Ma jään elama Eestisse, kuigi ma väga tahaksin kolida mujale.²⁷

---

²² У меня тоже основной фокус на учебу, но я стараюсь продолжать танцевать. НГ

²³ Я увлекаюсь рисованием, я полгода отходила на ландшафтный дизайн, но из-за школы пришлось забросить РТ6

²⁴ Допустим, если у нас проходит урок, в котором мы больше всего на эстонском говорим, пишем и читаем это, обществензнание, в любом случае я перевожу. Я не читаю на эстонском, перевожу на русский учебник, читаю на русском, потом пишу на русском ответ, и потом вставляю в переводчик и отвечаю на вопросы. МГ2

²⁵ Не особо сложно поддержать разговор с коллегами [на работе] ... Поэтому справляюсь достаточно хорошо. РТ2

²⁶ Занимаюсь спортом профессионально. На тренировках все на эстонском. Поэтому **мне приходится каждый день, как приходится...** это уже как привычка, что приходишь, общаешься, уже есть друзья эстонцы. Плюс на работе коллектив эстонцев и клиенты в основном только эстонцы. **Приходится общаться**. МГ1

Microsoft Copilot 15.07.2025: Venekeelne sõna "приходится" on mitmetähenduslik ja selle tähendus sõltub kontekstist. Eesti keeles võib seda tõlkida järgmiselt:

Tuleb (midagi teha) / On sunnitud (midagi tegema)

Kasutatakse siis, kui keegi peab midagi tegema, sageli vastumeelselt või paratamatult.

Näiteks: Мне **приходится** рано вставать. Mul **tuleb** vara ärgata. / Ma **olen sunnitud** vara ärkama.

²⁷ Я буду оставаться жить в Эстонии, хотя я очень хотела бы переехать.

Eesti keeles suhtlemine tekitab mitmetes õpilastes pinget ja hirmu, kusjuures seda peetakse isegi normaalseks, sest tegemist on teise (võõra) keelega.

Sa pead oskama kuidagi rahulikult selles keeles rääkima, ilma kartmata. Aga meie probleem seisneb selles, et pool keelt [pooltel õpilastel]. Nad juba kardavad rääkima hakata, sest see on normaalne, see on teine [erinev] keel. HG2²⁸

Mul tekib momendis segadus, kui ma kuulen elavat kõnet inimeselt, kellele emakeeleks on eesti keel. Ma võin üleüldse kaua mõelda, mida vastata, sest ma pole oma peas jõudnud läbi keerutada selle inimese kõnet ja nagu tõlkida seda eesti keelde. Ja kuidas kiiresti vastata – selle tahaksin ära õppida. KL1²⁹

Positiivsena võib välja tuua, et noored julgevad avaldada kriitilisi arvamusi, näiteks riigi poliitiliste otsuste ning eestikeelsele õppele ülemineku korralduse kohta. Näiteks:

Üleminek eesti keelele oli äärmiselt järsk ning ilmselt mitte õige. Ilmselt on see seotud meie riigi poliitiliste vaadetega, mida ma isiklikult ei pea kõige õigemateks. LG2³⁰

Samas Eestis inglise keeles, mis on samuti võõrkeel, õppimise suhtes negatiivsed ei olda, vastupidi. Üks intervjuueeritavatest kiidab EKAt, sest seal õpetatakse mitmeid kursuseid inglise keeles:

Õppetöö toimub peaaegu täielikult eesti keeles, ent on ka inglisekeelset – Jumal tänatud! HG6³¹

Eestikeelset suhtluskeskkonda, pigem küll koolivälist õpikeskkonda, pakuvad nn repetiitorid ehk koduõpetajad, keda vanemad palkavad oma lastele täiendavaks või süvendatud aineõppeks. Koduõpetajad aitavad õpilasi kas mõne aine või eesti keele õppimisel, ent intervjuudest ei selgunud, et see oleks väga laialdaselt kasutusel olev praktika.

Peaaegu kõigis intervjuudes tõid õpilased väga positiivselt välja **ülikoolide külastamist ja osalemist mitmel ülikoole tutvustavatel üritustel**. Need on küll üksikud üritused, ent olid kõigi osalenute hinnangul huvitavad ja informatiivsed. Pikaajalisemaid ülikoolide programme kooliõpilastele, nt kursusi, häkatone vms polnud nimetatud üheski intervjuus.

Ülikoolide tutvustamise ürtustest põnevamateks ja informatiivsemateks nimetati intervjuudes vaid **riigikaitse õpetust**, mis toimub valdavas osas laagri vormis, samuti riigikaitse tunnid koolides. Seda võib, intervjuude andmetele toetudes, pidada üheks õnnestunuimaks sotsialiseerumisele kaasa aitavaks töövormiks.

Meil käis sõjaväelane, ja seal oli praktiliselt kõik eesti keeles, mulle meeldis. MG4³²

---

²⁸ Ты должен уметь уже спокойно как-то на нем разговаривать, не боясь. А у нас проблема в том, что половина языка, [у половины учеников]. Они просто уже боятся начинать разговор, потому что это нормально, это другой язык. HG2

²⁹ У меня моментами бывает конфузия, когда я слышу живую речь человека, у которого эстонский язык родной. Я могу вообще долго думать, что мне ответить, потому что я еще не успел прокрутить у себя в голове речь человека и как бы ее перевести на русский язык. И как быстро ответить, я хотел бы научиться этому. KL1

³⁰ Переход на эстонский язык был крайне резкий и, скорее всего, неправильный. Скорее всего, это связано с политическими взглядами нашего государства, которое лично я считаю не самыми правильными. LG2

³¹ Обучение почти целиком на эстонском, но есть и английский, слава Богу! HG6

³² К нам приходил военный, и там все было на эстонском практически, мне понравилось. MG4

Mõnest intervjuust selgub, et noored, kellel eesti keel ei ole (teiseks) koduseks keeleks, **tunnevad end suhtlemisel eestikeelsete eakaslastega ebavõrdsena**, sh ebapiisava sõnavara pärast.

Tahaksin rohkem laiendada oma sõnavara just slängi [ja] kirjandusliku väljendusviisi osas, et suhelda rohkem nagu võrdsena. HG5³³

Kui vestelda näiteks kultuurist, siis mul ilmselt tekib probleeme. LG4³⁴

Intervjuudest selgub, et olukordi, kus gümnaasistid võiksid suhelda eestikeelsete eakaaslastega, väljaspool trenni ja tööd praktiliselt ei teki. Mõned koolid viivad küll läbi ühisüritusi eestikeelsete sõprusgümnaasiumidega, ent tegemist on vaid üksikute sündmustega. Ent ka selliste kooli poolt korraldatud ürituste vastu oli intervjuueeritute huvi väga suur, just selliseid üritusi võiks nende arvates rohkem olla: talendikonkursse, võistlusi, muusika- ja loovüritusi, nt retrostiilis diskosid, jms.

Samuti ollakse huvitatud kohtumistest eesti (või tuleks siin kirjutada Eesti suure algustähega?) spetsialistide ja teadlastega, oma ala asjatundjatega erinevatelt elualadelt, et teada saada nende elu- ja töökogemusest, vaadetest ja hoiakutest. Seda nimetati kahes fookusgrupis. Kahe fookusgrupi õpilased sooviksid näha külalistena ajaloolasi-ühiskonnateadlasi. Kogemused kohtumistest poliitikutega pole olnud muljetavaldavad (üks fookusgruppidest).

Ühe ettepanekuna toodi välja, et võiks mõnda kursust läbida eestikeelses gümnaasiumis, selle õpilastega koos õppides, aga eestikeelse gümnaasiumi õpilased võiksid läbida mõne kursuse nende gümnaasiumis, et tekiks võimalus pikaajaliseks suhtlemiseks ja koosõppimise kogemuseks eesti keelt emakeelena kõnelevate noortega, samuti tekiks vastav kogemus ka eestikeelse kooli õpilastel (MG).

Mitmes koolis on rõhutatud tähelepanu turvalisele õpi- ja suhtluskeskkonnale. Seda hindavad kõrgelt ja intervjuueeritud õpilased. Ent gümnaasiumi keskkond võib mõnel õpilastel olla ka mugavustsooniks, kust on suhteliselt raske väljuda, et ka muid kogemusi saada. Huvi lõimumise vastu on õpilastel aga täiesti olemas, ent jällegi, kool ei saa olla ainus asutus, kelle õlule see ülesanne peaks langema. Et intervjuude andmed näitavad, et ka kodudes ei saa noored selleks mitte alati vajalikku tuge, siis ilmselt on tarvis kaasata protsessi – näiteks ülikoolide ja kaitseväge positiivseid kogemusi kasutades – ka teisi riiklike ja munitsipaalasutusi, aga miks ka mitte eraettevõtteid, kes viimastel aastatel on üha aktiivsemalt osalemas mitmesugustes heategevuslikes sotsiaalsetes programmides.

Intervjuueeritud õpetajad suhtuvad eestikeelsele õppele üleminekusse positiivselt, rõhutades avarduvaid võimalusi haridus- ja eluttee jätkamiseks Eestis. Kõik nad õpetavad oma aineid eesti keeles. See puudutab nii eesti kui ka vene või muu emakeelega õpetajaid. Eesti emakeelega õpetajad püüavad toetada eesti keele õppega eelkõige õpilaste sotsialiseerumist, eesti kultuuri mõistmist, ühisosa leidmist õpilase kultuurikeskkonna ja taustaga. Vene emakeelega õpetajad suunavad õpilasi eelkõige õppima kasutama avalikke teenuseid, hoiavad fookuses ettevalmistust eestikeelse kõrg- või muu hariduse jätkamiset pärast kooli lõpetamist, kitsamat keskendumist tasemeeksamite õnnestumisele.

Eesti emakeelega õpetajad toovad välja, et õpilastel on mõnikord keeruline kohaneda nende õpetamismeetoditega, mis eeldavad loovust ja algatusvõimet. Seda erinevust täheldavad ka õpilased.

Toetudes mõnele õpilaste poolt pakutud ideedele, kuidas korraldada eestikeelsele õppele üleminekut, tekkis mõte: venekeelsete põhikoolide baasil toimivad 60/40 stiilis munitsipaalgümnaasiumid on

---

³³ Хотела больше расширить словарный запас именно в виде сленга [и] литературного языка, чтобы общаться больше как на равных. HG5

³⁴ Если говорить о культуре, например, скорее всего, у меня возникнут проблемы. LG4

vaheastmeks liikumisel täielikult eestikeelsete riigi- või isegi munitsipaalgümnaasiumide suunas. Positiivsed näited on juba olemas: näiteks Pärnus töötavad vaid mõned osaliselt venekeelse õppega põhikoolid ning nende lõpetajad suunduvad edasi õppima eestikeelse õppega Lydia Koidula nimelisse Riigigümnaasiumi, hulk positiivseid kogemusi on ka Valga Riigigümnaasiumis ja Jõhvi Riigigümnaasiumis, ent ka KOV-i hallata olevas Kohila Gümnaasiumis (Rootamm-Valter jt, 2018).

KASUTATUD ALLIKAD

Eesti Hariduse Infosüsteem (2025). <https://www.ehis.ee/>

Kalmus, V., Masso, A. & Linno, M. (2015) Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodoloogia õpibaas*, Tartu Ülikool <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>

Microsoft. (2025). *Copilot (GPT-4) [Large language model]*. <https://copilot.microsoft.com/>

Olev, A. & Alumäe, T. (2022) Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic J. Modern Computing*, Vol. 10, No. 3, pp. 409–421 <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>

Rootamm-Valter, J., Kallas, K., Šuvalov, A. & Lahi, H. (2018). *Kuidas õppida koos? Uuringu raport*. Tartu Ülikooli Narva kolledž https://narva.ut.ee/sites/default/files/2023-01/liitgumnaasiumite_uuring_2018.pdf

Rootamm-Valter, J., Miroshkina, T. (2024). *Ida-Virumaa vene kodukeelega noorte õpingute jätkamise eelistused. Turu-uuringu raport*. TÜ TUKO, TÜ Narva kolledž

Rämmer, A., Tuuder, A. & Rootamm-Valter, J. (2024). Narva noorte identiteet ja väärtused. *Riigikogu toimetised*, nr 50 <https://rito.riigikogu.ee/nr-50/25716/>

Tallinna linna veebileht (2025). <https://www.tallinn.ee/et/haridusasutused/koolid>

Trint Limited (2025) <https://trint.com/>

LISA 1 Uuringu tutvustus Tallinna gümnaasiumidele

Tartu Ülikooli Narva kolledž

Tallinna osaliselt venekeelse õppega gümnaasiumi noorte väärtused, hoiakud ja sotsialiseerumine

Postimehe fondi poolt rahastatud Noor-Eesti teadusgranti „Noorte eestivenelaste väärtused ja identiteet“ raames.

Grandi hoidja noorteuuringute kaasprofessor Andu Rämmer

Läbiviimise aeg jaanuar- aprill 2025

Uuringu eesmärgiks on välja selgitada,

- millised väärtused ja hoiakud on osaliselt vene keeles õppivatel noortel hariduse ja eestikeelse hariduse suhtes,
- kuidas toimub nende sotsialiseerumine,
- milliseid raskusi neil sotsialiseerimisel tekib,
- milline on kooli roll õpilase sotsialiseerumisel,
- kuidas kool omalt poolt ja kooliväline tegevus saaksid noori õppimisel ja sotsialiseerumisel paremini toetada.

Tulemused seostatakse varasemalt, samuti teistes piirkondades läbi viidud uuringutega.

Intervjuude läbiviimise aeg märts 2025

Viiakse läbi fookusgrupi intervjuud viie Tallinna gümnaasiumi 11. klassi õpilastega, kus osa õppest ei toimu veel eesti keeles. Selleks valitakse viis gümnaasiumi, mis asuvad Tallinna viies linnaosas: Kesklinn, Musamäe, Haabersti, Põhja-Tallinn, Lasnamäe.

Igas grupis on kuus noort, kolm noormeest ja kolm neidu. Osaleda võivad õpilased, kes seda ise soovivad. Intervjuu kestus on umbes 60 min. Osalejate isikuandmeid ei fikseerita. Intervjuu on konfidentsiaalne ning osavõtja soovi korral ka anonüümne. Intervjuust tehakse audiosalvestus. Audiosalvestus transkribeeritakse. Andmed töödeldakse ja analüüsitakse ning tulemused esitatakse üldistatult, ilma kooli nimetamata, ainult Tallinna linnaosa, kus see asub. Uuringu raporti valmides audiosalvestused kustutatakse. Intervjuu lõppedes kingitakse igale osalejale tänutäheks šokolaaditahvel.

Samuti viiakse läbi vähemalt üks intervjuu kooli õppejuhi ja/või õpetajaga, kellel on kogemusi eesti keeles õpetamisega oma koolis. Intervjuu keskmes on kooli eesti keele õppe ja õpilaste sotsialiseerimise toetamise parimad praktikad.

Koolide loetelu, mille hulgast uuringupartnereid valime.

1. Tallinna Õismäe Vene Lütseum
2. Tallinna Tõnismäe Reaalkool
3. Tallinna Pae Gümnaasium
4. Tallinna Mustjõe Gümnaasium
5. Tallinna Mustamäe Realgümnaasium
6. Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium
7. Tallinna Linnamäe Vene Lütseum
8. Tallinna Läänemere Gümnaasium
9. Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium
10. Tallinna Humanitaargümnaasium

11. Tallinna 53. Keskkool
12. Lasnamäe Vene Gümnaasium
13. Lasnamäe Gümnaasium
14. Haabersti Vene Gümnaasium
15. Ehte Humanitaargümnaasium

Jelena Rootamm-Valter, PhD
Tallinna uuringu koordinaator
TÜ Narva kolledž
tel 56221542

Copilot vastus küsimusele “Millistes Tallinna gümnaasiumides viiakse läbi õpet 60/40 eesti ja vene keeles?” 12.07.2025

Tallinnas on mitmeid gümnaasiume, kus toimub õppetöö 60/40 süsteemis, st 60% eesti keeles ja 40% vene keeles. See süsteem on osa üleminekust eestikeelsele haridusele, kuid mõned koolid jätkavad veel osaliselt kakskeelset õpet.

2025. aasta seisuga on teadaolevalt 60/40 õppega gümnaasiumid:

- Tallinna Mustamäe Gümnaasium – pakub mitmekeelseid õppesuunad, sh vene emakeelega õpilastele sobivaid valikuid.
- Tallinna Linnamäe Vene Lütseum – ajalooliselt pakkunud tugevat kakskeelset õpet.
- Tallinna Lasnamäe Gümnaasium – samuti tuntud 60/40 süsteemi rakendamise poolest.
- Tallinna Pae Gümnaasium – üks Tallinna koolidest, kus on olnud võimalik õppida osaliselt vene keeles.
- Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium – pakub tugevat eesti keele õpet, kuid osa ainetest on veel vene keeles.

LISA 2 Kutse uuringus osalemiseks

Tere, lugupeetud *koolijuhi nimi*

Tartu Ülikool palub *gümnaasiumi nimi* abi uurimistöös.

Tartu Ülikooli Narva kolledži sotsiaalteadlaste uurimisgrupil on kavatsus viia lähiajal läbi Tallinna gümnaasistide väärtuste, hoiakute ja sotsialiseerumise uuring koolides, kus ei ole veel täielikult eestikeelsele õppele üle mindud.

Uuring toimub Postimehe fondi poolt rahastatud Noor-Eesti teadusgranti „Noorte eestivenelaste väärtused ja identiteet“ raames, mille hoidjaks on noorteuuringute kaasprofessor Andu Rämmer https://www.etis.ee/CV/Andu_Rämmer/est/ Uurimisgruppi kuuluvad peale Andu ja minu, Jelena Rootamm-Valteri, ka teised kolledži töötajad ning kaasame ka üliõpilasi.

Seni on kolledži noorsoouurijatel olnud fookuses peamiselt Ida-Virumaa noorte käekäik. Uuringute tulemusena avaldasime viimati artikli Narva noorte identiteedist ja väärtustest <https://rito.riigikogu.ee/nr-50/25716/>

Seekord saame hõlmata uuringuga ka teisi piirkondi, erilist huvi pakub Tallinna linn. Andmete kogumine toimub viie Tallinna gümnaasiumi 11. klasside õpilaste fookusgrupi intervjuu ning õppejuhi ekspertintervjuu vormis. Gümnaasiumid valitakse koostöö soovijate hulgast.

Et seda kirja detailidega mitte üle koormata, esitame ülevaate uuringu kavast lisatud failis. Intervjuud võiksid toimuda pärast koolivaheaega teile sobival ajal.

Tallinna haridusamet on meie uuringust ja selle läbiviimise kavast teadlik.

Väga loodan, et kool on nõus uuringus osalema.

Kas oleksite nõud uuringus osalema?
Hea meelega vastan teie küsimustele.
Täname juba ette koostöö eest!

Kõige paremate soovidega
Jelena Rootamm-Valter, PhD
Tallinna uuringu koordinaator
TÜ Narva kolledž
tel 56221542

LISA 3 Gümnaasistide fookusgrupi intervjuu küsimused eesti ja vene keeles

Õpid gümnaasiumis juba teist aastat (11. klass).

1. Miks on sinu arvates vaja üldse gümnaasiumis õppida – miks sina gümnaasiumis õpid? (*Millist kasu gümnaasiumis õppimine sulle endaga kaasa toob?*) *hoiakud seoses õppimisega, miks haridust väärtustatakse, vaade tulevikku*
2. Kas sinu arvates on vaja õppida gümnaasiumis hästi – ja miks? (*Millise gümnaasiumi lõpetamise tulemusega oleksid rahul?*) *Motiveeritus saavutustele*
3. Mida sa lisaks koolis õppimisele veel teed: sort, harrastused, muusika? Kus konkreetselt? *Sotsialiseerumine*
4. Kuidas sa sooviksid jätkata õppimist pärast gümnaasiumi lõpetamist – variant A ja variant B? *Väärtused, hoiakud, takistused*

Teie koolis, nagu kõikides Eesti gümnaasiumides, õpetatakse mitmeid aineid eesti keeles.

5. Mida sa eesti keeles oskad – lisaks ülesannete täitmisele tunnis?
6. Mida sa tahaksid veel osata? *motivatsioon; väärtused, 1.4 ja 1.5 sotsialiseerumine ja selle puudused*
7. Milliseid aineid sina eesti keeles gümnaasiumis õpid? *Sotsialiseerumise toetamine*
8. Kuidas sinu arvates eesti keeles õppimine mõjutab gümnaasiumis õppimise tulemust (*refereeri vastuseid küsimustele 1.1 ja 1.2*), millest just juttu oli? *Hoiak ja tajumine: kas toetav või takistav*
9. Kas eesti keeles ja vene keeles õppimisel on mingi vahe? Milline? *Hinnang ja hoiak, ka sisuline sõnum, võib-olla takistus*
10. Mis oleks võinud eesti keeles õppimises teistmoodi olla? Too mõni näide. *Hinnang ja hoiak, ka sisuline sõnum, takistus*
11. Mis sulle su koolis kõige rohkem meeldib? *Ühe sõnaga. Väärtused*

Kool korraldab ka tundide väliseid üritusi (ekskursioonid – muuseumid, ettevõtted, ülikoolid; väljasõidud, kino ja teatri külastused, kohtumised huvitavate inimestega, dispuudid, peod, karnevalid, spordivõistlused, loovtegevuste konkursid, aineolümpiaadid, teadussaavutuste esitlused, kontserdid, tähtpäevade tähistamine, jne).

- 12 Millal oli viimane kooli korraldatud üritus, millest osa võtsid? Millal? *Kui sellest võtsid osa ka teised grupi liikmed, siis küsi nende käest eelmist, jne. Sotsialiseerumine kooli abil*
- 13 Millised eesti keeles toimunud tundide väliseid üritused sulle meeldisid ja miks? *Väärtus, hoiak, motivatsioon, sotsialiseerumine*
- 14 Millised vene keeles toimunud tundide välised üritused sulle meeldisid ja miks? *Väärtus, hoiak, motivatsioon, sotsialiseerumine*
- 15 Milliseid sündmusi kool võiks veel korraldada, - mida veel olnud pole? *Väärtus, hoiak, motivatsioon, sotsialiseerumine*

Täiendavad küsimused

- 14 Kui sul on õppimisel abi vaja, kelle poole pöördud? Kuidas ta sind aitab?
- 15 Kuidas toetab su õppimist sotsiaalmeedia – grupid, millesse sa kuulud, kus sa teistega suhtled?

Учитесь в гимназии уже почти два года, в 11 классе.

- 1 Зачем вообще нужно учиться в гимназии? Почему ты учишься?
- 2 Как, по-твоему, нужно ли в гимназии хорошо учиться, и почему ты так считаешь?
- 3 Чем ты еще занимаешься помимо учебы в гимназии? Спорт, увлечения, музыка. В каком-то клубе, группе, школе по интересам?
- 4 Как ты планируешь продолжать учебу после окончания гимназии: вариант А, вариант Б.

В вашей школе, как и во всех других, часть предметов преподается на эстонском.

- 5 Что ты на эстонском умеешь?
- 6 Что бы ты хотел еще уметь? Если вообще еще что-то нужно.
- 7 Какие предметы ты изучаешь на эстонском?
- 8 Как, на твой взгляд, изучение предмета на эстонском влияет на результат, о котором мы вначале говорили? На то, для чего вообще надо в гимназии учиться?
- 9 Есть ли какая-то разница: учиться на русском или на эстонском? Можешь рассказать, в чем отличие?
- 10 Что должно быть в учебе на эстонском иначе? Что бы ты предложил?
- 11 Что тебе в твоей школе больше всего нравится? Одно слово.

Помимо учебной школы организует разные мероприятия: в самой школе и в разных других местах. (ekskursioonid – muuseumid, ettevõtted, ülikoolid; väljasõidud, kino ja teatri külastused, kohtumised huvitavate inimestega, dispuudid, peod, karnevalid, spordivõistlused, loovtegevuste konkursid, aineolümpiaadid, teadussaavutuste esitlused, kontserdid, tähtpäevade tähistamine, jne).

- 12 Какое было последнее мероприятие, которое устраивала школа, или вообще, в котором ты участвовал?
- 13 Припомнится ли какое-то мероприятие на эстонском языке, которое тебе понравилось? Почему?
- 14 Припомнится ли какое-то мероприятие на русском языке, которое тебе понравилось? Почему?
- 15 Какие мероприятия еще вы хотели бы, чтобы проводились школой еще – которых еще нет?

Дополнительные вопросы

- 16 Если тебе нужна помощь в учебе, к кому ты обращаешься?
- 17 Есть ли какая-то помощь в учебе от групп в соцсетях?

LISA 4 Õppejuhi või eestikeelse aineõpetaja ekspertintervjuu küsimused

1. Palun rääkige üks edulugu eesti keeles õppimise kohta gümnaasiumi ainetunnis. *Väärtused, hoiakud ning sisuline sõnum.*
2. Palun rääkige üks edulugu gümnaasistide tunnivälisest sündmusest, mis toimus eesti keeles. *Väärtused, hoiakud ning sisuline sõnum.*
3. Kui teil ei oleks mingeid piiranguid, kuidas te muudaksite, teeksite paremaks, arendaksite eesti keeles õpetamist oma koolis (gümnaasiumis)? *Väärtused, hoiakud ning sisuline sõnum.*
4. Mõned noored omandavad eesti keele teistest kiiremini, paremini. Mis teie arvates on tegurid, mis sellise tulemuseni viivad? *Väärtused, hoiakud ning sisuline sõnum.*
5. Milline on teie arvates teie gümnaasiumi kõige olulisem eelis teiste ees? *Väärtused.*